
LEADER PROGRAMA LIETUVOJE

LEADER metodo tikslas ir principai

Pagrindinis LEADER metodo tikslas kaimo plėtros srityje – skatinti tolygią regionų plėtrą, gerinti gyvenimo kokybę kaime, spręsti socialines, ekonomines ir aplinkos problemas pasitelkus vietos gyventojus, kaimo bendruomenes ir kitus kaimo plėtros dalyvius.

Pagrindinis LEADER metodo principas yra skirtingų partnerių bendradarbiavimas arba partnerystė. Suvienijus partnerių pastangas bendram tikslui, sudaroma galimybė geriau panaudoti vietos kapitalą: žinias, patirtį, finansinius išteklius, gebėjimus ir iniciatyvą. Šis principas įgyvendinamas steigiant vietos veiklos grupes (VVG), kurias sudaro skirtingų sektorių – kaimo bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų, vietos valdžios, verslo atstovai.

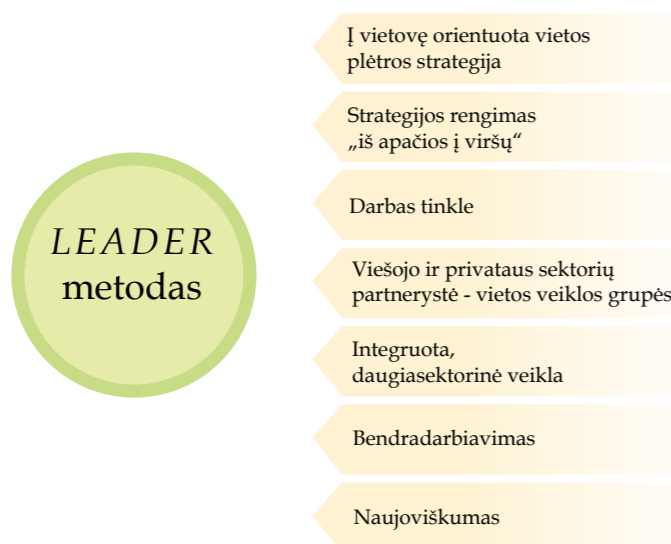
Kitas svarbus LEADER principas – iniciatyvos „iš apačios į viršų“ įgyvendinimas. Taikant šį principą suteikiama galimybė vietos organizacijoms ir gyventojams dalyvauti formuojant ir įgyvendinant vietos politiką, priimti sprendimus, tiesiogiai lemiančius jų gyvenimo gerovę, patiems inicijuoti permainas kaimo vietovėse ir aktyviai jas įgyvendinti. Šiuo principu paremta kaimo gerovės arba plėtros strategija geriau atspindi realią kaimo padėtį ir lūkesčius, ji tampa labiau priimtina ir suprantama kaimo gyventojams.

Įgyvendinant LEADER metodą būtina laikytis teritorijos vientisumo principo. Taikant šį principą žemiškieji ir finansiniai išteklių nukreipiami siekiant konkrečios vientisos teritorijos ekonominės, socialinės ir kultūrinės plėtros. Teritorija gali apimti vieną arba kelis rajonus ar seniūnijas, tačiau jas turi vienyti bendri veiksniai: geografiniai, ekonominiai, socialiniai.

Ne mažiau svarbus yra integruotumo principas, kai siekiama spręsti ne atskirų sektorių (pvz., švietimo, medicinos, transporto) problemas, bet ieškoti bendrų sprendimų skirtingoms problemoms spręsti, t. y. parengti ir įgyvendinti įvairių sektorių plėtrą apimančią strategiją.

Šiuos principus vienija strateginio planavimo principas. Kaimo gerovės reikia siekti nuosekliai ir sistemingai numatant svarbiausius konkrečios vietovės plėtros tikslus. (1 pav.)

1 pav. Pagrindiniai LEADER elementai

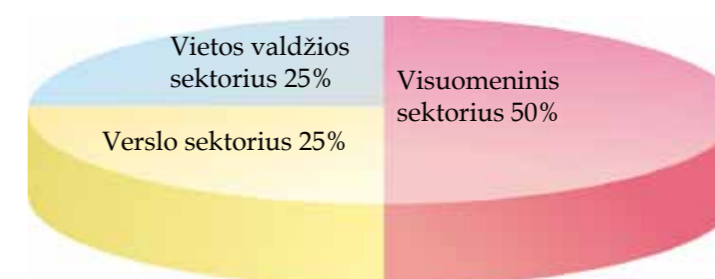

LEADER+ pobūdžio priemonės įgyvendinimas 2004–2006 metais

Lietuvai tapus Europos Sąjungos (ES) nare ir patvirtinus Lietuvos 2004–2006 m. bendrąjį programavimo dokumentą (BPD), skirtą ES struktūrinių fondų lėšoms panaudoti, buvo pradėta įgyvendinti LEADER+ pobūdžio priemonė, skatinanti kaimo plėtrą, vietos iniciatyvas, telkianti kaimo bendruomenes, kitas nevyriausybines organizacijas, vietos valdžios ir verslo atstovus bendradarbiauti. Šiai priemonei Lietuvoje įgyvendinti buvo pradėtos kurti VVG, atstovaujančios pasirinktai teritorijai ir apjungiančios socialinius ekonominius partnerius (2 pav.). LEADER+ pobūdžio priemonė buvo laikoma bandomąja ruošiantis įgyvendinti LEADER metodą 2007–2013 m.

VVG – ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio valdymo organas, turintis sprendimų priėmimo teisę, atstovauja įvairių VVG teritorijos gyventojų interesams, t. y. ne mažiau kaip 50 proc. valdymo organo narių sudaro socialinių ir kitų partnerių, taip pat jų asociacijų atstovai, iki 25 proc. – verslo atstovai ir iki 25 proc. – vietos valdžios atstovai.

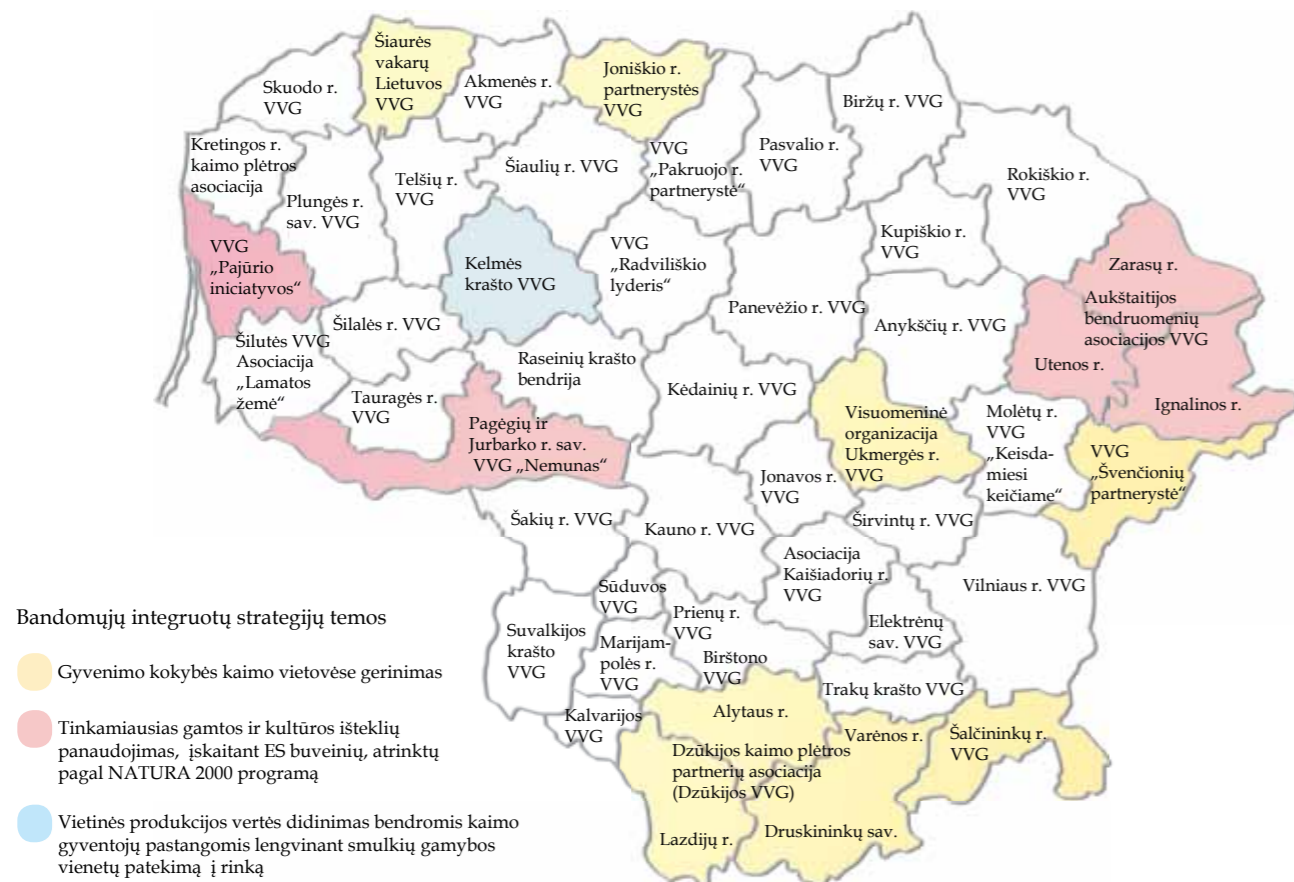
2 pav. VVG valdybos sudėtis

Įgyvendinant LEADER+ buvo remiamos dvi veiklos sritys – „Ilgūdžių įgijimas“ ir „Bandomosios integruotos strategijos“ (Bandomosios strategijos). Pirmosios veiklos srities „Ilgūdžių įgijimas“ tikslas – suteikti kaimo vietovių gyventojams ilgūdžių, reikalingų bandomosioms strategijoms rengti. Šiai veiklos sričiai buvo skirta 42 proc. visų priemonei numatytų lėšų. Antrosios veiklos srities „Bandomosios integruotos strategijos“ tikslas – įgyvendinti bandomąsias strategijas. Šiai veiklos sričiai skirta 58 proc. visų priemonei numatytų lėšų. LEADER+ pobūdžio priemonei 2004–2006 m. buvo skirta 9,39 mln. Lt (2,72 mln. EUR).

Bandomąsias strategijas pagal Europos Komisijos pasiūlytas temas parengė 27 vietos veiklos grupės. Iš pateiktų geriausiomis pripažinta 10 VVG strategijų, kurioms buvo skirta vidutiniškai po 508 tūkst. Lt (147 tūkst. EUR) (3 pav.).

3 pav. VVG, 2004–2006 m. įgyvendinusios bandomąsias integruotas strategijas

1 lentelė. Vietos projektų tematika įgyvendinant 2004–2006 m. bandomąsias strategijas pagal LEADER+ pobūdžio priemonę

Vietos projektų tematika	Vietos projektų skaičius
Patrauklių gyvenimo sąlygų ir aplinkos kūrimas (rekreacinių vietų, bendruomenių centrų atnaujinimas ar įkūrimas, paslaugų kaimo gyventojams teikimas)	67
Sąlygų sudarymas kaimo gyventojų visuomeniškumui aktyvinti (kaimo bendruomenių centrų atnaujinimas ar įkūrimas, bendrojo naudojimo įrangos įsigijimas)	66
Švietimo renginių kaimo gyventojams aktyvinti ir motyvacijai skatinti saugant aplinką, kultūrą ir gamtos paveldą organizavimas	38
Jaunimui patrauklių gyvenimo sąlygų kaime kūrimas (įtraukimas į sportinę veiklą, sveiko gyvenimo būdo propagavimas ir kt.)	33
Regioninės kulinarijos, amatų ir etnokultūrinio paveldo skatinimas	30
Turizmo, rekreacinių paslaugų teikimas naudojant ir saugant gamtos ir kultūrinius vietovės išteklius	29
Kaimo bendruomenių narių (ypač moterų) verslo įgūdžių skatinimas	24
Liaudies meistrų iniciatyvumo skatinimas siekiant gerinti vietovės patrauklumą	13
Tradicinių ir netradicinių gaminių, ekologinės produkcijos gamyba ir prekyba	12
Neįgaliųjų ar socialiai pažeidžiamų žmonių integracija į bendruomenės gyvenimą	8
Iš viso	320

Įgyvendinant bandomąsias strategijas buvo finansuota 320 vietos projektų. VVG atliko didelį administracinį darbą – nuo projektų paraiškų vertinimo ir atrankos iki projektų finansavimo ir įgyvendinimo priežiūros. Vidutinė vieno projekto vertė siekė 12 465 Lt (3 610 EUR).

Vietos projektus rengė ir įgyvendino įvairūs VVG atstovaujamos teritorijos subjektai: bendruomenės, ūkininkai, verslininkai, ugdymo įstaigos, savivaldybės ir seniūnijos, parkų direkcijos, sveikatingumo ir laisvalaikio klubai, moterų draugijos, pramogų, kultūros ir tautodailininkų centrai, regioniniai muziejai, parapijos, viešosios bibliotekos, policijos komisariatas.

Vietos projektai atspindėjo labai įvairius gyventojų poreikius: bendruomenės namų atnaujinimas ar įrengimas pritaikant juos bendruomenės reikmėms, seminarų kaimo gyventojų verslo įgūdžiams formuoti organizavimas, moterų ir vaikų iš socialinės rizikos šeimų įtraukimas į bendruomenės veiklą, sveiko gyvenimo būdo propagavimas įtraukiant vaikus ir jaunimą į sportinę veiklą, bendruomenės interneto svetainės kūrimas, netradicinio verslo plėtra, amatų centro steigimas, geriamojo vandens studija, vandens turizmo plėtra, pakrančių, dviračių takų pritaikymas turizmui, gražiausios kaimo sodybos konkurso organizavimas, spektaklio pastatymas, neįgaliųjų švietimas, tradicijų puoselėjimas, kompiuterinės įrangos, muzikos instrumentų įsigijimas ir kt.

Vietos projektų analizė rodo, kad dauguma projektų buvo susiję su kaimo gyventojų visuomeniškumo, patrauklių gyvenimo sąlygų ir aplinkos kūrimo problemomis. Daugiausia finansuota projektų, kurie apėmė kaimo bendruomenių veiklos aktyvinimo, partnerystės ir kaimo bendruomenių centrų infrastruktūros stiprinimo, verslumo ugdymo, alternatyvios veiklos kaime skatinimo, aplinkos tvarkymo ir etnokultūrinio paveldo išsaugojimo, mokymo kursų ir seminarų rengimo, informacinių leidinių leidybos ir kt. veiklos sritis. Įgyvendinant projektus buvo siekiama išsaugoti gamtos išteklius, kraštovaizdį ir biologinę įvairovę (1 lentelė).

LEADER metodo įgyvendinimas 2007–2013 m.

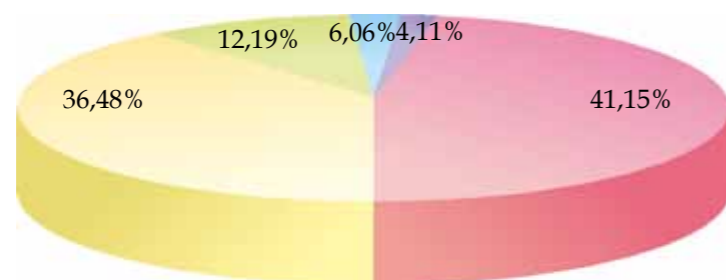
2007–2013 m. laikotarpiu LEADER metodas įtrauktas į ES šalių nacionalines ar regionines kaimo plėtros programas ir gali būti įgyvendinamas pagal visas kaimo plėtros kryptis. Pagrindinė šio metodo idėja yra ta, kad siekiant išsaugoti Europos kaimo vietovių įvairovę ir savitumą, vietos plėtros strategija (Strategija) veiksmingiausiai įgyvendinama tada, kai sprendimus priima ir veikloje dalyvauja vietos gyventojai.

Lietuvoje LEADER metodas įgyvendinamas pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos (KPP) trečiosios krypties „Gyvenimo kokybė kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas“ bei ketvirtosios krypties „LEADER metodo įgyvendinimas“ priemones (2 lentelė). LEADER metodui įgyvendinti skiriama 6,06 proc. lėšų (4 pav.).

2 lentelė. KPP 2007–2013 m. kryptys ir priemonės

Krypties pavadinimas	Priemonės, įgyvendinamos pagal LEADER metodą
I kryptis Žemės, maisto ūkio ir miškininkystės sektoriaus konkurencingumo didinimas	Nėra
II kryptis Aplinkosaugos ir kraštovaizdžio gerinimas	Nėra
III kryptis Gyvenimo kokybė kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas	Perėjimas prie ne žemės ūkio veiklos Parama verslo kūrimui ir plėtrai Kaimo turizmo veiklos skatinimas Kaimo atnaujinimas ir plėtra
IV kryptis LEADER metodo įgyvendinimas	Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas Teritorinis ir tarptautinis bendradarbiavimas Parama VVG veiklai, įgūdžiams įgyti ir aktyviai pritaikyti

4 pav. KPP 2007–2013 m. lėšų paskirstymas

- I kryptis Žemės, maisto ūkio ir miškininkystės sektoriaus konkurencingumo didinimas
- II kryptis Aplinkosauga ir kraštovaizdžio gerinimas
- III kryptis Gyvenimo kokybė kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas
- IV kryptis LEADER metodo įgyvendinimas
- Techninė parama

Vietos plėtros strategijų įgyvendinimas

Vietos plėtros strategija – tai dokumentas, kuriame pateikta vietos veiklos grupės teritorijos socialinės ir ekonominės situacijos ir gyventojų poreikių analizė, vietos veiklos grupės misija, kaimo vietovių plėtros vizija, prioritetai, tikslai, jų įgyvendinimo priemonės, veiklos sritys ir rekomenduojami veiksmai naudojant vietovės išteklius, viešąją paramą ir telkiant vietos veiklos grupės, kaimo bendruomenių ir kitų kaimo gyventojų pastangas.

Strategijų įgyvendinimas siejamas su KPP trečiosios krypties „Gyvenimo kokybės kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas“ priemonėmis, kuriomis siekiama gerinti gyvenimo kokybę kaimo vietovėse. VVG į savo strategijas gali įtraukti visas šios krypties priemones, tačiau pagrindinis dėmesys skiriamas priemonei „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“. Šiai priemonei pagal LEADER metodą yra skiriama ne mažiau kaip 73 proc. visų strategijos lėšų. Parama skiriama pastatams atnaujinti, istorinės, etnokultūrinės, architektūrinės vertės kaimo paveldo objektams ir kraštovaizdžio komponentams išsaugoti ir modernizuoti, tradiciniams amatams puoselėti bei gyvenimo kokybei gerinti.

Parama strategijoms įgyvendinti 2007–2013 metais skiriama pagal patvirtintą metodiką. Paramos dydis priklauso nuo gyventojų VVG atstovaujamoje teritorijoje skaičiaus, kiekvienai strategijai skiriama bazinė 3 mln. Lt (869 tūkst. EUR) paramos suma, o teritorijoms, laikomoms probleminėmis, papildomai skiriama 3 proc. paramos lėšų strategijai įgyvendinti. Pagal minėtą metodiką parama vienos VVG strategijai įgyvendinti yra nuo 4,5 mln. Lt (1,3 mln. EUR) iki 16 mln. Lt (4,6 mln. EUR).

Didžiausias numatytas paramos dydis vienam projektui – iki 690 560 Lt (200 tūkst. EUR). Mažiausias paramos dydis vienam ne pelno vietos projektui – 25 000 Lt (7 240 EUR), o pelno vietos projekto vertė negali būti mažesnė kaip 50 000 Lt (14 481 EUR). Vietos projekto lėšos pelno projektams gali sudaryti iki 70 proc. visų tinkamų finansuoti išlaidų, ne pelno projektams įgyvendinti gali sudaryti iki 90 proc. tinkamų finansuoti išlaidų.

Rengiant strategijas VVG atliko socialinę ekonominę vietos analizę, apklausė tikslines kaimo gyventojų grupes, nustatė problemas ir poreikius, numatė vietos projektų ir gyventojų, kurie galės pasinaudoti projektų rezultatais, skaičių.

Strategijose numatoma gerinti gyvenimo kokybę kaimo vietovėse, įvairinti kaimo ekonomiką skatinant kaimo gyventojų iniciatyvas ir partnerystę, kurti alternatyvius pajamų šaltinius plėtojant kaimo verslus ir amatus, saugoti kaimo kultūros paveldą.

Parama VVG veiklai ir įgūdžiams įgyti

KPP ketvirtosios krypties priemonė „Parama VVG veiklai, įgūdžiams įgyti ir aktyviai pritaikyti“ skirta telkti kaimo gyventojus, ugdyti jų gebėjimus veikti kartu, rengti ir įgyvendinti strategijas. Šią priemonę sudaro keturios veiklos sritys:

- Parama VVG veiklai, pagal kurią bus finansuojamos VVG strategijų administravimo išlaidos;
- Techninė parama kaimo vietovių studijoms atlikti, strategijoms rengti ir (arba) atnaujinti, asmenims, rengiantiems arba atnaujinantiems strategiją, mokyti;
- Parama strategiją įgyvendinantiems asmenims mokyti, konsultuoti, tobulinti kvalifikaciją;
- Parama galimų vietos projektų vykdytojų, esančių VVG teritorijoje, aktyvumui skatinti skiriama vietos projektų rengėjams ir įgyvendintojams mokyti, VVG veiklai viešinti.

Šios veiklos sritys užtikrina visapusę paramą gebėjimams ugdyti, nes sudaro galimybę kreiptis paramos strategijos rengimo metu administruojant ir įgyvendinant parengtąją strategiją.

Teritorinis ir tarptautinis bendradarbiavimas

Priemonės „Teritorinis ir tarptautinis bendradarbiavimas“ tikslas – remti ir įgyvendinti abipusiai naudingus teritorinius ir tarptautinio bendradarbiavimo projektus, sudaryti galimybes kūrybiškai ir veiksmingai spręsti kaimo plėtros problemas.

Teritorinio bendradarbiavimo projektas – tai ne mažiau kaip dviejų VVG, veikiančių Lietuvos Respublikos teritorijoje, parengtas projektas. Vienas iš partnerių turi būti VVG, gavusi paramą vietos plėtros strategijai įgyvendinti.

Tarptautinio bendradarbiavimo projektas – tai ne mažiau kaip dviejų VVG, veikiančių Lietuvos Respublikos ir Europos bendrijos ar trečiųjų šalių teritorijoje, parengtas projektas. Bent vienas iš partnerių turi būti VVG, esanti Lietuvos Respublikos teritorijoje ir gavusi paramą vietos plėtros strategijai įgyvendinti.

Galimos bendradarbiavimo projektų temos:

- *smulkus ir vidutinis verslas* – tai kitų regionų mažų įmonių, su kuriomis galima plėtoti veiklą, paieška; bendradarbiavimo tinklo tarp įvairių įmonių skirtingose šalyse kūrimas siekiant pasidalyti patirtimi, žiniomis, technologijomis ir kt.;
- *kultūrinis paveldas* – tai tautinio kultūrinio paveldo sklaida šalies regionuose arba tarp kitų valstybių narių: bendrų renginių organizavimas, kurių metu galima pristatyti kulinarinį paveldą, keistis patirtimi gaminant nacionalinius maisto produktus; kaimo jaunimo renginių organizavimas pagal pasirinktą tematiką su kitų valstybių (regionų) jaunimu; kultūrinių mainų projektų tarp skirtingų regionų organizavimas; institucijų bendradarbiavimas vertinant bendrą kultūrinį regiono paveldą ir kt.; projektų rengimas skatinant viešojo maitinimo įmones domėtis kitų regionų mitybos paveldu;
- *turizmas* – siekimas iširti, kokius kultūrinio paveldo objektus reikėtų atnaujinti, rekonstruoti ir įtraukti į turistinių maršrutų sąrašus; vasaros ir žiemos turizmo projektų rengimas; vietos turizmo produktų pristatymas tarptautinėse rinkose stengiantis pritraukti užsienio turistus.

Teritorinio ir tarptautinio bendradarbiavimo kontaktai

Žemės ūkio ministerijos
Kaimo plėtros departamento
Alternatyviosios veiklos priemonių
koordinavimo skyrius
Vyr. specialistė Ilona Sadovskaitė
Tel. 370 (5) 239 84 16
El. p. IlonaS@zum.lt

Programos „Leader“ ir žemdirbių
mokymo metodikos centro
Programos „Leader“ ir
informavimo skyrius
Vyresn. specialistas Marius Kairys
Tel. 370 (5) 239 13 59
El. p. Marius@zum.lt; info@zmmc.lt

Lietuvos vietos veiklos grupių tinklas

Lietuvoje 2007 m. vietos veiklos grupės įkūrė jų interesus atstovaujančią organizaciją – VVG tinklą. Šiuo metu iš 51 VVG tinklo veikloje dalyvauja 50.

VVG tinklas atstovauja narių interesams ir gina jų teises, bendradarbiauja su šalies ir ES institucijomis, dalyvauja rengiant Lietuvos ir ES teisės aktus, turinčius įtakos VVG tinklo narių veiklai.

Pagrindinės VVG tinklo veiklos sritys – užtikrinti veiksmingą bendradarbiavimą tarp Lietuvos VVG ir ES institucijų, kaupti naudingą informaciją, ją tvarkyti ir platinti tarp VVG tinklo narių, konsultuoti, rengti parodas, konferencijas, seminarus ir kitus renginius, atstovauti Lietuvos VVG tarptautinėse konferencijose ir parodose.

Lietuvos VVG tinklo kontaktai

Pirmininkas Vytautas Zubas
Universiteto g. 8 A, Akademija
LT-53345 Kauno r. savivaldybė
Tel. 370 652 18 132
El. p. info@kaunorvvg.lt

Lietuvos kaimo tinklas

Lietuvos kaimo tinklas (Kaimo tinklas) įkurtas 2008 m. Kaimo tinklo tikslas – nagrinėti svarbiausius žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros klausimus, kaupti, analizuoti ir viešinti informaciją apie kaimo plėtros priemones ir gerą patirtį, keistis žiniomis ir patirtimi, teikti pasiūlymus valstybės institucijoms ir įstaigoms, rengti mokymo programas vietos veiklos grupėms, teikti mokymo ir techninę pagalbą teritorinio ir tarptautinio bendradarbiavimo dalyviams. Kaimo tinklą sudaro penki komitetai, sprendžiantys šiuos KPP įgyvendinimo klausimus:

- žemės, maisto ir miškų ūkio sektoriaus konkurencingumo didinimas;
- aplinkos ir kraštovaizdžio gerinimas;
- gyvenimo kokybės kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas;
- LEADER metodo įgyvendinimas;
- horizontaliųjų 2007–2013 m. KPP ir žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros klausimų nagrinėjimas.

2009 metais į Kaimo tinklo veiklą įsitraukė daugiau kaip 120 narių, tačiau šis skaičius nėra baigtinis. Kaimo tinkle gali dalyvauti visi viešieji juridiniai asmenys, įrodantys, kad savo veikla prisideda prie KPP įgyvendinimo ir žemės ūkio bei kaimo plėtros.

Lietuvos kaimo tinklo kontaktai

Žemės ūkio ministerijos
Kaimo plėtros departamento
Alternatyviosios veiklos priemonių koordinavimo skyrius
Vyr. specialistė Jelena Jusionis
Tel. 370 (5) 239 84 58
El. p. JelenaJ@zum.lt; info@kaimotinklas.lt;
www.kaimotinklas.lt

Informacija apie LEADER metodo įgyvendinimą

Informacija apie LEADER metodo įgyvendinimą ES šalyse viešinama tinklalapyje:
ec.europa.eu/agriculture/rurdev/enrd

Informacija apie LEADER metodo įgyvendinimą Lietuvoje viešinama tinklalapyje:
www.zum.lt; www.leaderprograma.lt; www.zmmc.lt

Kontaktai LEADER metodui įgyvendinti

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija

Gedimino pr. 19,
LT-01103 Vilnius
Tel. 370 (5) 239 11 11,
faks. 370 (5) 239 12 12
El. p. zum@zum.lt
www.zum.lt

Kaimo plėtros departamentas

Direktorė
Jurgita Stakėnienė
Tel. 370 (5) 239 10 20
El. p. JurgitaS@zum.lt

Alternatyviosios veiklos priemonių koordinavimo skyriaus

Vedėja
Kristina Indrišienė
Tel. 370 (5) 239 84 71
El. p. Kristina.Indriosiene@zum.lt

Vyr. specialistė
Ilona Sadovskaitė
Tel. 370 (5) 239 84 16
El. p. IlonaS@zum.lt

Programos „Leader“ ir žemdirbių mokymo metodikos centras

Gedimino pr. 19,
LT-01103 Vilnius
Tel. 370 (5) 239 13 60,
faks. 370 (5) 212 0054
El. p. mmc@zum.lt
www.zmmc.lt

Direktorė
Lina Gumbrevičienė
Tel. 370 (5) 239 13 50
El. p. LinaG@zum.lt

Programos „Leader“ ir informavimo skyriaus Vedėja

Jūratė Spruntulienė
Tel. 370 (5) 239 13 56
El. p. JurateS@zum.lt

Vyr. specialistė
Vida Jonušaitytė-
Damijonaitienė
Tel. 370 (5) 239 13 55
El. p. Vida@zum.lt

Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos

Blindžių. 17,
LT-08111 Vilnius
Tel. 370 (5) 252 69 99,
faks. 370 (5) 252 69 45
El. p. info@nma.lt
www.nma.lt

Kaimo plėtros programų departamento Direktoriaus pavaduotoja Vida Ačienė

Tel. 370 (5) 252 68 00
El. p. Vida.Aciene@nma.lt

Kaimo plėtros programų departamento Kaimo vystymo programų skyriaus Vedėja

Diana Visockaitė
Tel. 370 (5) 252 67 42
El. p. Diana.Visockaite@nma.lt

Lietuvos vietos veiklos grupės

1. Akmenės VVG
V. Kudirkos g. 27
LT-85145 Naujoji Akmenė
Tel. 370 610 06 478
algirdasb.sm@akmene.lt
<http://www.akmene.lt>

2. Alytaus r. VVG
Pulko g. 21, LT-62133 Alytus
Tel. 370 315 55 548
a.mazeviciute@arsa.lt
<http://www.alytus.lt>

3. Anykščių r. VVG
Skiemonių kaimas, LT-29223 Anykščiai
Tel. 370 659 05 685
anysciai@npi.lt
<http://www.anyksciai.lt>

4. Asociacija Kaišiadorių r. VVG
Bažnyčios g. 4, LT-56121 Kaišiadorys
Tel. 370 346 51 244
kaisiadorysvvg@gmail.com
<http://www.kaisiadorysvvg.lt>

5. Asociacija „Lamos žemė“
Rusnės g. 6, LT-99185 Šilutė
Tel. 370 676 30 950
egrincinaitiene@gmail.com
<http://www.lamoszeme.lt>

6. Asociacija „Šiaulių r. VVG“
Aušros al. 21, LT-76337 Šiauliai
Tel. 370 615 12 087
birute.p@splius.lt
<http://www.siauliai.lt>

7. Birštono r. VVG
Birštono g. 14, LT-59219 Birštonas
Tel. 370 319 45 185
seniunas@birstonas.lt
<http://www.birstonas.lt>

8. Biržų r. VVG
Janonio g. 2, LT-41148 Biržai
Tel. 370 450 43 138
steponas.staskevicius@birzai.lt
<http://www.birzuvvg.lt>

9. Druskininkų r. VVG
Vilniaus pr. 18, LT-66119 Druskininkai
Tel. 370 687 49 038
vvg@druskininkai.lt
<http://www.druskininkai.lt>

10. Dzūkijos kaimo plėtros
partnerių asociacija
Vilniaus g. 1 - 427, LT-67106 Lazdijai
Tel. 370 675 43 104
dzukijosvvg@gmail.com
<http://www.dzukijosvvg.lt>

11. Elektrėnų sav. VVG
Elektrinės g. 8, LT-26108 Elektrėnai
Tel. 370 528 58 035
alex@elektrenai.lt
<http://www.elektrenai.lt>

12. Ignalinos r. VVG
Ateities g. 23, LT-30121 Ignalina
Tel. 370 386 52 146, 370 611 53 458
vvg@ignalina.lt
<http://www.ignalina.lt>

13. Jonavos r. VVG
Žeimių g. 15-309, LT-55158 Jonava
Tel. 370 600 80 557
jonava@bendruomenes.lt
<http://www.jonava.lt>

14. Joniškio r. partnerystės VVG
Livonijos g. 4, LT-84124 Joniškis
Tel. 370 618 34 767
rasa.birutyte@joniskis.lt
<http://www.joniskis.lt>

15. Kalvarijos VVG
Ugniagesių g. 12-3, LT-69206 Kalvarija
Tel. 370 699 10 068
valdas.aleknavicius@gmail.com
<http://groups.google.lt/group/kalvarijosvvg>

16. Kauno r. VVG
Nemuno g. 14, LT-46159 Rokai, Kauno r.
Tel. 370 374 36 002, 370 652 18 132
info@kaunorvvg.lt
<http://www.kaunorvvg.lt>

17. Kelmės krašto partnerystės VVG
Budraičių kaimas, LT-86462 Kelmė
Tel. 370 686 14 990, 370 610 03 860
daliakelme@gmail.com
<http://www.kelmevvg.lt>

18. Kėdainių r. VVG
J. Basanavičiaus g. 36, LT-57288 Kėdainiai
Tel. 370 610 08 096
ausravaidotiene@gmail.com
<http://www.kedainiai.lt>

19. Kretingos r. kaimo plėtros asociacija
Vilniaus g. 16, LT-97103 Kretinga
Tel. 370 4457 62 31, 370 677 69 402,
370 677 67 621
vvg@kretinga.lt
<http://www.kretingosvvg.lt>

20. Kupiškio r. VVG
L. Stuokos-Gucevičiaus g. 14,
LT-40130 Kupiškis
Tel. 370 656 65 584
neringa.antasava@gmail.com
<http://www.kupiskis.lt>

21. Marijampolės r. VVG
Bažnyčios g. 19, LT-68298 Marijampolė
Tel. 370 656 73 500, 370 655 52 766
sstanyas@gmail.com
<http://www.marijampole.lt>

22. Molėtų r. VVG „Keisdami keičiamie“
Vilniaus g. 44, LT-33140 Molėtai
Tel. 370 671 92 735
moletuvvg@gmail.com
<http://www.moletai.lt>

23. Panevėžio r. VVG
Anykščių g. 4, LT-35169 Panevėžys
Tel. 370 455 82 954
euglu@panrs.lt
<http://www.panvvg.lt>

24. Pasvalio r. VVG
Vytauto Didžiojo g. 1, LT-39143 Pasvalys
Tel. 370 685 11 012
p.petkevicius@pasvalys.lt
<http://vvg.pasvalys.lt>

25. Plungės r. VVG
Gardų al. 9, Žemaičių Kalvarija, LT-90443
Plungė
Tel. 370 612 45 469
jurate@plunge.lt
<http://www.plunge.lt>

26. Prienų r. VVG
Šilavoto kaimas, LT-59027 Prienai
Tel. 370 682 10 408
auskaz@gmail.com
<http://www.prienai.lt>

27. Raseinių r. VVG
„Raseinių krašto bendrija“
Kudirkos g. 5, LT-60150 Raseiniai
Tel. 370 615 31 960, 370 699 94 460
vvraseiniai@gmail.com
<http://www.raseiniai.lt>

28. Rokiškio r. VVG
Respublikos g. 94, LT-42136 Rokiškis
Tel. 370 687 45 257
sedys@post.rokiskis.lt
<http://www.rokiskis.lt>

29. Skuodo r. VVG
Vilniaus g. 13-217, LT-98112 Skuodas
Tel. 370 620 93 055
vilija.vaskiene@gmail.com
<http://www.skuodas.lt>

30. Šakių r. VVG
Gimnazijos g. 1, LT-71115 Šakiai
Tel. 370 345 42 275
sakiuvvg@gmail.com
<http://www.sakiai.lt>

31. Šalčininkų r. VVG
Vilniaus g. 49, LT-17116 Šalčininkai
Tel. 370 380 30 156
vvg@salcininkai.lt
<http://www.salcininkai.lt>

32. Šiaurės vakarų Lietuvos VVG
Laisvės g. 39-1, LT-89227 Mažeikiai
Tel. 370 679 84 005
l.rubeziene@mazeikiai.lt
<http://www.mazeikiai.lt>

33. Šilalės r. VVG
Nepriklausomybės g. 1, LT-75138 Šilalė
Tel. 370 614 97 938
teresejankauskiene@gmail.com
<http://www.silalesrvvg.lt/>

34. Širvintų r. VVG
Vilniaus g. 61, LT-19120 Širvintos
Tel. 370 382 53 334, 370 684 58 409
v.janaviciene@sirvintos.lt
<http://www.sirvintuvvg.lt>

35. Tauragės r. VVG
Respublikos g. 2, LT-72255 Tauragė
Tel. 370 682 25 586
nijoletireviciene@delfi.lt
<http://www.tauragesvvg.lt/>

36. Telšių r. VVG
Sedos g. 34 a, LT-87101 Telšiai
Tel. 370 610 24 303
v.barsteiga@lku.lt
<http://www.telsiai.lt>

37. Trakų r. VVG
Vytauto g. 33, LT-21146 Trakai
Tel. 370 528 52 527
a.kazakeviciute@trakai.lt
<http://www.trakai.lt>

38. Utenos r. VVG
Taikos g. 6, LT-28153 Utena
Tel. 370 389 72 765, 370 620 32 206
utenosvvg@gmail.com
<http://www.utena.lt>

39. Varėnos r. VVG
Vytauto g. 12, LT-65184 Varėna
Tel. 370 689 04 401
povilas.s@varena.lt
<http://www.varena.lt>

40. Vilkaviškio r. VVG
J. Basanavičiaus al. 7, LT-70101 Vilkaviškis
Tel. 370 615 75 907
l.kruzinauskiene@vilkaviskis.lt
<http://www.vilkaviskis.lt>

41. Vilniaus r. VVG
Viršuliškių skg. 38, LT-05131 Vilnius
Tel. 370 240 08 73
jankauskiene.violeta@yahoo.com
<http://www.vilnius.lt>

42. VO Ukmergės r. VVG
Klaipėdos g. 5, LT-20130 Ukmergė
Tel. 370 672 20 899, 370 674 40 573
vvg@ukmerge.lt
<http://www.ukmerges.lt>

43. VVG „Nemunas“
Nemuno g. 54, LT-74221 Smalininkai
Tel. 370 650 11 349
egidijus.vvgnemunas@gmail.com
<http://www.nemunovvg.lt>

44. VVG „Pagėgių kraštas“
Vilkyškių k., LT-99254 Pagėgiai
Tel. 370 656 15 026
pagegiukrastas@gmail.com
<http://www.pagegiai.lt>

45. VVG „Pajūrio kraštas“
Klaipėdos g. 2, LT-96130 Gargždai
Tel. 370 612 46 686
pajurio.krastas@gmail.com
<http://www.pajuriokrastas.lt>

46. VVG „Pakruojo rajono partnerystė“
Kęstučio g. 4, LT-83152 Pakruojis
Tel. 370 614 73 949
maryte@pakruojis.lt
<http://www.pakruojovvg.lt>

47. VVG „Radviliškio lyderis“
Skėmių kaimas, LT-82028 Radviliškis
Tel. 370 686 21 597
skemiai@radviliskis.lt
<http://www.radviliskis.lt>

48. VVG „Rietavo iniciatyvos“
Oginskių g. 8, LT-90316 Rietavas
Tel. 370 448 68 104, 370 686 22 908
rietavoinicatyvos@rietavovic.lt
<http://www.rietavas.lt>

49. VVG Sūduva
Bagotosios g. 4-4, LT-69368 Kazlų Rūda
Tel. 370 611 21 453
redaknei@gmail.com
<http://www.suduvosvvg.lt>

50. VVG „Švenčionių partnerystė“
Vilniaus g. 19, LT-18116 Švenčionys
Tel. 370 610 42 645
svencioniuvvg@gmail.com
<http://www.partneryste.org>

51. Zarasų r. VVG
Štadvilių kaimas, LT-32103 Zarasai
Tel. 370 687 58 562
stadviliai@gmail.com
<http://www.zarasai.lt>

*Leidinyje panaudota
Europos Komisijos, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos,
Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos,
Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto informacija.*